

Sędziowie Sądu Najwyższego są w sytuacji jeszcze gorszej niż sędziowie sądów niższych instancji. Teoretycznie są wybierani — faktycznie mianowani przez Radę Państwa na okres lat pięciu. Po pięciu latach tracą stanowisko, jeśli nie zostaną na nowo powołani — są zatem jeszcze bardziej zależni niż sędziowie wojewódzcy i powiatowi.

Konieczne jest uchylenie przepisu prawa o ustroju sądów powszechnych, o odwoływaniu sędziów z powodu braku rękopisów oraz uchylenie przepisu ustawy o Sądzie Najwyższym, wprowadzającego wybór sędziów na kadencje pięcioletnie.

W postępowaniu karnym wymaga reformy struktura śledztwa. Śledztwo obecnie ma charakter inkwizycyjny. Prowadzi je prokurator, który łączy w swoich rękach czynności śledcze mające na celu gromadzenie dowodów z jednej strony — oskarżenie z drugiej strony. Brak jest zatem czynnika obiektywnego, do którego by należało prowadzenie śledztwa i ocena jego wyników przed wniesieniem aktu oskarżenia. Należy przeto przywrócić instytucję sędziów śledczych.

Coraz częściej obserwuje się wyłączenie jawności rozpraw karnych. Czasem nawet nie zapada formalne postanowienie prowadzenia rozprawy przy drzwiach zamkniętych, a mimo to nie dopuszcza się publiczności na salę i faktycznie wyłącza jawność. Ta praktyka podważa zaufanie obywateli do wymiaru sprawiedliwości, gdyż zasada jawności procesu sądowego podyktowana jest myślą o kontroli społecznej przebiegu postępowania.

Adwokatura jest istotnym współczynnikiem wymiaru sprawiedliwości. Toteż niepokój budzi jej traktowanie w ostatnich latach. Ograniczenie samorządu adwokackiego i szerokie uprawnienia ministra sprawiedliwości pozwalające na ingerencję w sprawy zawodu, podważa rolę adwokatury. Stosowane szczególnie w 1968 roku zawieszanie w prawach wykonywania praktyki i szykanowanie adwokatów podejmujących się obrony w procesach politycznych wytworzyć musiało atmosferę zagrożenia, która z kolei oddziaływała na postawę obrońców, a w konsekwencji na postępowanie sądowe.

II

Zagadnieniem istotnym jest rola, jaką spełnia wymiar sprawiedliwości w walce z przestępczością. Problem ten aktualizuje prowadzona obecnie kampania antychuligańska. Jest rzeczą charakterystyczną, że jedynym propagowanym w tej kampanii środkiem przeciwdziałania społecznie ujemnym zjawiskom jest zastraszanie represji karnej.